

# ВРАЖИННЯ З ПОЇЗДКИ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Розмова українського посла до польського союзу Х. Приступя з представником львівського “Діла”.

(Докінчення.)

Під кінець розмови поставив член редакції “Діла” шановному-послові кілька спеціальних питань, на які він теж дав вичерпуючу відповідь.

Які тепер відносини між Харковом та Москвою, чи краще між урядом України і Всесоюзним урядом у зв'язку з візитом Чічеріна в Варшаві.

На це питання посол Приступя дав таку відповідь: Відносини України до Росії дружні. Натомість зовсім інші відносини Радянського Союзу до Польщі а інші України. Радсоюз прямує до мирної політики з Польщею. Україна ставиться до Польщі дещо відмінно. Та власної політики йона в цій справі вести не може. Натомість може робити в цій справі всі можливі заходи в межах радянської конституції. І вона наирає на Москву, до слівно на Всесоюзний уряд, у тому напрямі, щоб польсько-радянське зближення не відбілося від'ємно на положенню Українців під Польщею.

Які-ж настрої громадянства на Україні відносно положення українського народу під Польщею?

Українське населення повніспівуєває сучасному невідрадному положенню українського народу та дуже інтересується внутрішніми відносинами на західно-українських землях. Це заінтересування видно не тільки між інтелігенцією та робітництвом, але й між селянством, про що я вже згадував перед тим. Радянська українська преса старается дати всесторонню інформацію про життя на українських землях під Польщею. На жаль, треба ствердити, що ці інформації не все бувають вірні. Що-ж до останніх кроків Чічеріна в напрямі польсько-радянського зближення, то українське населення не має нічого проти нього, але з тим застереженням, що зближення це

може бути довершене тільки ціною ревізії рижського договору. Таким своїм настроєм та домаганням дало вже вислів українське населення в цілому ряді мітингів, на яких прийнято одностайні резолюції в повисше з'ясованому дусі. Намічується ще новий ряд таких-же мітингів партійних і цілком безпартійних громадян.

Як представляється тепер справа українізації?

Українізація поступає швидким темпом вперед. Вона йде не тільки в радянських установах, але й у партії КП(б)У. Українізація партії йде дуже інтенсивно. Всі партійні органи та журнали в українізуються. Більшість їх на Україні виявляється вже на українській мові. Тут не можна мішати урядових органів преси, як “Вісті”, “Пролетарська Правда”, “Радянське Село” й інші з партійними, що донедавна всі виходили в українській мові. Для втягнення широких міських мас до українізації та для привичання їх читати по українськи заукраїнізовано кітковито кіно та всі фільмові тексти. Мені самому довелось завважити в кіні таке явище, де Москалі відчитували з екрану український текст і зараз-же його переводили собі на російську мову. Та це йшло ім з великим трудом. Відносно впертих урядовців радустанов, які не засвоюють собі української мови, вживано вже репресій з боку уряду. А тепер е постановою про звільнення таких упертих з посад та заміну їх такими, що опанували українську мову. Дня 1. жовтня ц. р. відкрито в Харкові українську оперу. Крім цього е там і українська драма та комедія. Українську оперу теж українізують.

Як ставиться українське селянство до колонізації деяких українських просторів Жидами?

Вище я сказав, що на Україні замало землі, особливо в деяких губерніях, як подільська (північна її частина), волинська, київська і чернігівська. Щоби заспокоїти земельний голод селян, створено державною колонізаційний земельний фонд у тих округах (вгорі названі), де землі багато. Але ці землі того-фонду поселяються всі, а не тільки Жиди. Для Жидів намічена земля у більшій кількості на Кримі, в степовій його частині. На землях українського колонізаційного фонду поселилось вже біля 30 тисяч родин, але не самих Жидів. Між новими поселенцями е багато українських селян, але е між ними і російські селяне. Селянство не ставиться до жидівських поселенців ворожо і цілком байдуко заявляє: “Нехай Жиди попрацюють так як ми, а тоді пізнають цінну хліба”.

Як представляється тепер справа з податками? Чи селянство не переважане ними надмірно?

Навпаки! В цьому році податки зменшені до половини. На селян це зробило дуже добре вражіння. Деякі з них навіть не хотіли в це вірити, поки не переконались самі при плаченню. Там зобов'язує система єдиного податку, селянин платить його тільки раз, але в ньому містяться всі роди податку. При тій нагоді додаю, що там кожний селянин має право сіяти тютюн, але тільки для власного ужитку на площі не більшій від сорок квадратних метрів.

Чи в армії теж проводиться українізація?

— Як відомо, в організації червоної армії обов'язує територіальна система. Кожний громадянин обов'язаний відбувати дварі роки військової служби в кадровій частині, а через три роки повинен прослужити по кілька місяців в територіальних частинах. Крім цього обов'язують усіх громадян вправити до військовий та повітськовий вишколу. Всі ті, що покинули Вузи, користуються правом однорічної служби в червоній армії. Червоноармійцями фронтівниками не можуть бути буржуазні та кулацькі елементи. Вони мають своє призначення в тилкових частинах і

в тилковій службі червоної армії. Українізація армії поступає вперед. На Україні вже заукраїнізовано кілька військових шкіл. Є і українська преса призначена виключно для потреб червоноармійців.

Яка роль Галичан на Україні та як до них ставляться тамешні урядові та громадські кола?

Багато Галичан займає на Україні поважні та відповідальні становища. Наприклад: ректором харківського Інституту Народної Освіти е Галичанин проф. Гавриліш. У кам'янець-подільському ІНО теж займають визначні становища проф. Гаморак і Геринович, обидва Галичане. Редактором “Пролетарської Правди” е теж Галичанин Баран. На загал дуже багато Галичан відіграє важну та почесну ролу в культурно-життєвій Україні. Галичан там люблять. Вони користуються повагою і пошаною серед урядових і громадських кол. Та е елементи серед т. зв. “русотяпів”, які не дуже симпатизують Галичанам. Та їх мало і вони без ніякого впливу. Галичане мають на Україні марку солідних і чесних робітників. Саме в часі мого побуту в Харкові приїхала група Галичан емігрантів з Відня. Їх прийнято дуже радо. Всі вони подіставали заняття і працю. Вітків дістав працю у МОПР-і (міжнародна організація помічників революціонерів), Косак Гринь е полковником червоної армії, Косак Іван дістав посаду в Українбанку, артист-малювальник Івасюк в київській Академії Мистецтв.

Що діється з Тютюнником?

Тютюнник служить в українському фотокіно-управлінню. Тепер приготував він фільм з часу повстання проти гетьмана та з часу боротьби Петлюрою з більшовиками. При тому свою ролу, тоб-то ролу повстанчого отамана Тютюнника грає він сам у власній особі.

Чому Україна не виставила на львівських “Таргах” своїх промислових виробів?

Україна взагалі не брала ніякої участі в “Таргах Виходних” і своїх сирівців ні своїх фабричних виробів не виставляла. Тому то голоси української

Українізації армії поступає вперед. На Україні вже заукраїнізовано кілька військових шкіл. Є і українська преса призначена виключно для потреб червоноармійців.

Яка роль Галичан на Україні та як до них ставляться тамешні урядові та громадські кола?

Багато Галичан займає на Україні поважні та відповідальні становища. Наприклад: ректором харківського Інституту Народної Освіти е Галичанин проф. Гавриліш. У кам'янець-подільському ІНО теж займають визначні становища проф. Гаморак і Геринович, обидва Галичане. Редактором “Пролетарської Правди” е теж Галичанин Баран. На загал дуже багато Галичан відіграє важну та почесну ролу в культурно-життєвій Україні. Галичан там люблять. Вони користуються повагою і пошаною серед урядових і громадських кол. Та е елементи серед т. зв. “русотяпів”, які не дуже симпатизують Галичанам. Та їх мало і вони без ніякого впливу. Галичане мають на Україні марку солідних і чесних робітників. Саме в часі мого побуту в Харкові приїхала група Галичан емігрантів з Відня. Їх прийнято дуже радо. Всі вони подіставали заняття і працю. Вітків дістав працю у МОПР-і (міжнародна організація помічників революціонерів), Косак Гринь е полковником червоної армії, Косак Іван дістав посаду в Українбанку, артист-малювальник Івасюк в київській Академії Мистецтв.

Що діється з Тютюнником?

Тютюнник служить в українському фотокіно-управлінню. Тепер приготував він фільм з часу повстання проти гетьмана та з часу боротьби Петлюрою з більшовиками. При тому свою ролу, тоб-то ролу повстанчого отамана Тютюнника грає він сам у власній особі.

Чому Україна не виставила на львівських “Таргах” своїх промислових виробів?

Україна взагалі не брала ніякої участі в “Таргах Виходних” і своїх сирівців ні своїх фабричних виробів не виставляла. Тому то голоси української

# ЧИ ПОТРІБНО НАМ ТРИ ГАЗЕТИ, ЧИ НІ?

Колі свідоме організоване українське робітництво і фармерство працює, щоб придбати найбільше нових читачів для робітничо-фармерської преси, то на шляху цієї так важкої справи стають деякі люди, ніби з “неуважного” табору та докладають всіх способів, аби цій праці перешкодити. Ми знаємо, що ніякі підлі виступи наших ворогів не можуть пошкодити нашій праці. До цього треба сили, якої вони не мають і не будуть вже мати, бо вони деморалізовані як матеріально так й морально. Сила в руках організованого робітництва. І коли хто думає, що він може перешкодити праці організованого робітництва і фармерства, то дуже помиляється. Всякі виступи наших ворогів заставляють нас ще дужче працювати для нашої спільної справи.

Але ми поговоримо дещо про “аргументи” цих “неуважних”. Вони приміром говорять так: “Ми не належимо до робітничої організації, але ми знаємо, що організації потрібно і як треба в ній працювати”. (Так вони говорять тоді, коли хотять прилизатися до робітничої організації і читання своєї газети). “Ми повинні мати лише одну газету, а не як три” — “аргументують” вони. Та щоб дозго не роводитися над цими “аргументами”, то ми скажемо коротко і ясно. Після слів цих людей, то ми не повинні видавати “Робітничі” і “Фармерської Життя”, а лише “Українські Робітничі Вісті”, а тоді “було-би менше видатків й не потрібно-б збирати пресовий фонд”. Значить, що вони тоді “помогали-б”, та все було-би “справедливо”. Бо ми їх знаємо добре. Були часи, що у нас була лише одна газета, а у них однаково були якісь “причини”. Справа не в газетах і ми про це дуже добре знаємо.

“У.Р.В.” видаються за гроші

львівської преси а в тому числі й “Діла” про участь України в “Таргах Виходних” — мади ніякої реальної підстави.

На цьому розмову покінчено.

мських робітників й вони найбільше порушують ті справи, які дотикають українських робітників зокрема, а цілу робітничу класу взагалі.

“Ф. Ж.” видається за гроші українських фармерів і в цій газеті порушується лише ті справи, які найбільше дотикають фармерів.

Колі ми думаємо про це не будемо говорити, то не представляємо собі все те, що ми бачимо, лише у вузьких рамках, аде глядім трохи ширше, шукаймо на все причини. Чому ми почали видавати “Фарм. Життя”? Справа ясна. Фармери щойно почали пробуджуватися. Вони свідомістю стоять багато вище від міського пролетаріату й тому для них треба видати газету в більше приступній мові, як для робітників. Також треба більше писати про фармерські справи.

Колі-б це подавалося в одній газеті, то воно не кінче цілком-б робітників, ані фармерів, бо це була-б велика миханна.

Маємо ще й журнал “Робітництво”. На що нам його? Жінки, робітничі і фармерки мають свої літні справи, мають свій жіночий світ і обговорювати це в робітничій або фармерській газеті зовсім не місце. Одночасно цей жіночий журнал містить і обговорює такі питання, які цікавлять і робітників, але яких в газеті годі обговорювати. Взяти хоч-би оповідання, поезію, наукові теоретичні статті і т. ін.

Отже журнал “Робітництво” потрібний в першу чергу для жінок, а також і для загальних читачів.

По за “У.Р.В.” “Ф. Ж.” і “Робітництво”, нам кінче здається-б мати ще одну газету, хоч місячник, для нашої молоді. Наша молодь в Канаді дуже адеморалізована і її потрібно направити та вивести на добрий шлях лише організація і преса. І знов ще одна газета! А так, так. До всего треба підходити з такою мовою, яку найкраще розуміють. Дитина, коли зашпестить перший раз до школи, то її відразу не дають географію, історію, астрономію, а перше дають бук-

ван. Так і ми мусимо підступати до наших початкових, не з високою наукою відразу, а починаючи від азбуки. Ми те й робимо. Тому віддамо як три газети, бо їх потрібно.

Та наші товариші і товаришки добре зрозуміли наші потреби й тому так вирішували через своїх представників на з'їздах наших організацій.

Тому нам треба працювати так, як нам диктує наша пролетарська совість й наша організація.

Дальша наша праця буде залежати від тих відносин, серед яких будемо жити і працювати. А зараз у нас одна важна і спільна справа: праця в користь нашої преси.

Тисяча нових читачів для “Вістей” в цій місяці, мусить бути доказана ділом!

Наші “приятелі” хай ешуть собі голови над тим, чи у нас мак буті одна, чи більше газет. Наша відповідь повинна бути: Це наше діло!

Синьковеролоць.

# НАУКА Й ТЕХНІКА.

## АРХЕОЛОГІЧНІ ЗНАХІДКИ НА КРИМУ.

Професор лєнінградського університету Бонч-Асмоловський, який від багато діт проводить розкопки на Кримі, натрапив недалеко Сімферополя в великій печері Кіик-кобе на рештки костей. Він оцінив їх як останки чоловіка з доби неандертальської долини. В тій самій печері найдено кінська мамута, а також останки носорога. Учений думає, що то найстарший цвинтар на світі.

## МАШИНА, ЩО ЧУЄ.

На одній виставі електричних апаратів в Нотінгем (Англія) гості подивляють апарат, який від багато діт проводить розкопки на Кримі, натрапив недалеко Сімферополя в великій печері Кіик-кобе на рештки костей. Він оцінив їх як останки чоловіка з доби неандертальської долини. В тій самій печері найдено кінська мамута, а також останки носорога. Учений думає, що то найстарший цвинтар на світі.

# В обороні робітничо-селянських героїв Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Колі придержуватися дійсно подобиць, то пан Д. Д. Лещинський, як “очевидець”, видно не бачив, що тіла розстріляних, доки їх вложено до скрині, оглянув військовий лікар і ствердив смерть. В ніякій державі світа прилюдна екаекція не переводиться без присутності лікаря і коли лікар ствердить, що засуджений по перших вистрілах дає признаки життя, його ще раз стріляють. Про участь лікаря при екаекції Мельничука і Шеремети знаю від оборонця проф. д-ра В. Старфеєльського. Як-же міг забути про це в своїх “подробностях” розстрілу “очевидець” пан Д. Д. Лещинський? Колі пан Д. Д. Лещинський сидів дійсно в той час в чортківській тюрмі, то як-же міг він бути очевидцем, як арештований? Можливо, що про розстріл чув він опісля з оповідань інших, можливо, що відгуки екаекції чув він з тюрмової келії, бо коли-б дійсно був очевидцем, то не подавав-би тепер таких неочевидних відомостей про розстріл.

Для кращого знайомства я наведу один уступ з статті Д. Д. Лещинського і опісля відповім на него. Пан Лещинський пише:

В своїй “Дванадцяті” М. Ірчан поробив з Мельничука і Шеремети комуніст і грабників (сторона 48 і 52). В Січовій лінії “Ой та закурили” переробив “січових” на “чероних” (сторона 13). До залізничного повіту стигнув, видно з Марса, такі села як: Скнибичі, Сиротинді, Крайці та Якубичі (сторони 19. 66 і 68). Таких сіл ані в залізничному ані в борськом повітах немає. Брехлює е те, що немов Мельничука і Шеремета перед смертю не сповідалися і не причащались (сторона 100). Іх обоє сповідали і причащали в день розстрілу священник і парох Чорткова о. Гунчак. Кінчить свою “Дванадцятку” М. Ірчан інтернаціоналом, котрий мав відповісти в останній хвилі Мельничуку, той самий Мельничуку, що був командантом сотні персональної охорони диктатора д-ра Е. Петрушевича в Кам'янці на Поділлі. А вже нік не розумію, що ви видавав М. Ірчан, що першого розстріляно Шеремету — а другого Мельничука?

Щодо самої драми “Дванадцять”, я відповім в окремому розділі, а тепер торкнусь тільки двох справ: 1) чи сповідався Мельничука і Шеремета перед смертю і 2) чи співав Мельничука “Інтернаціонал”.

## Чи сповідались Мельничука і Шеремета?

Кожна тямуща людина знає, що в кожній буржуазній країні світа при екаекції обов'язково буває духовник тої секти чи релігії, до якої по своїй походженню мав-би належати засуджений на смерть. Про це дає сама держава, яка спеціально повідомляє найближчого духовника, про це з свого релігійного обов'язку старается кожний найближчий духовник. Це просто державний і релігійний обов'язок духовника, без огляду, чи прийме його засуджений на смерть, чи ні. Хіба до кожного російського революціонера в царській Росії, що був засуджений на смерть, не приходив піп? Хіба до болгарських комуністів, яких повісили публично всенною чело року, не приходили піпи, а до комуніста Фірманна рабін? Хіба до вояки польського провокатора, молодого комуніста Ботвіна, не приходив рабін? Хіба до недавно засуджених на смерть комуністів Гіберна, Кневського і Рутковського в Варшаві не приходили польські євондзи? І хіба це вразило тих духовників, що всі комуністи відмовилися від сповіді? Хіба не “поблагословили” духовники тих комуністів проти їхньої волі і бажання, молочи бога, щоб “простив ім гріхи, поповнені на землі”?

Для кожної людини відомо, що сповідь відбувається все таємно, без ніяких свідків. Що чортківський парох о. Гунчак з державного і релігійного обов'язку був в засуджених т.т. Мельничука і Шеремети, цього ніхто не перече. Але чи пан Д. Д. Лещинський був свідком сповіді Мельничука і Шеремети? Чи чув він розмову Мельничука і Шеремети з о. Гунчаком? Жоді о. Гунчак поблагословив з обов'язку по прийнятій формі засуджених і просив бога, щоб “простив ім, бо не знають, що чинять”, то хіба це можна назвати сповіддю, або бажанням з боку Мельничука і Шеремети? Вони-ж його не закликали! Попа прислала польсько-католицька влада. В буржуазних країнах навіть в шпиталях, коли тяжко захворіє людина, піп накликається зі сповіддю, не дивлячись на це, чи хорий признає її, чи ні і чи приймає сповідь, чи відкидає її. (Численні приклади з католи-

цього шпиталю в Ст. Боніфас, Ман. і взагалі в усіх тих державах, де католицька релігія е державною.)

Колі-б Мельничука і Шеремета дійсно сповідалися перед розстрілом, то виходило-б, що вони перед смертю покаялись, навернувшись назад до бога й релігії. Тимчасом пів години після тої “сповіді” Шеремета кричав: “Хай живе революція!” — а релігія е ворогом революції. В передсмертньому листі, Шеремета не пише, що його смерті хоче бог, але — “так хоче народ, так хоче Велика Революція, а я її вірний син”. Для Шеремети, як бачимо з цього — найвищий бог — Велика Революція, за яку він й помер, бо був її вірним сином. З християнської, тимбільше католицької точки погляду — це ересь, це святотатство супроти заповіді бо-жого.

Тепер Мельничука. Чи міг сповідатися такий чоловік, що за пів години пізніше, коли в його груди були скеровані криси жовнірів, співав міжнародний робітничий гимн “Інтернаціонал”, в якому е такі слова:

...Не ждй рятунку ні від кого, Ні від богів, ні від царів, Побудеться армія тяжкого. Сама сім'я пролетарів...

Чи міг сповідатися Мельничука, який був переконаний матеріалістом-комуністом, а релігія е абстрактність, нічим не доказанною доктриною? Чи міг сповідатися той Мельничука, що писав в своїй листі до рідних:

...“Нас впеняли наші учителі і піпи, що капіталістичний лад з його несправедливим поділом багатств, з його приватною власністю і наємною працею і релігією е сталій і незмінний і що иний лад неможливий”...

Колі-ж пан Лещинський і “Укр. Голос” хотять знати, як представлялася в дійсності справа з сповіддю Мельничука і Шеремети, то хай приймуть до відома, що я зараз після розстрілу, обох товаришів звернувся був листово до одного з чортківських українських інтелігентів Т. П., що був очевидцем розстрілу і просив його подати мені найбільш вірний опис передсмертних хвиль розстріляних. Щодо сповіді, то він буквально написав так:

“Річ малася так. Чортківський суд ще 4. листопада 1922 р. завізав місцевого пароху о. Гунчак, щоб зайшов до тюрми і висповідав їх. В нас, в Чорткові, всі знали, що Мельничука і Шеремета не е ніякими бандитами, тільки комуністами-повстанцями і о. Гунчак не хотів йти до арештованих. Однак, щоб якбуд виправдати це, вніхав на кілька днів з Чорткова. До Чорткова повернув о. Гунчак 10. листопада 1922 р. вечером і був певний, що Мельничука і

Шеремету вже розстріляли. Але приїхав за скоро. 11. листопада з суду явився до о. Гунчак спеціальний післанець і завізав його прибути до засуджених. Не було ради і о. Гунчак дуже нерало пішов і засуджені не прийняли від него сповіді. Після цього о. Гунчак, коли я спитав його про Мельничука і Шеремету, захитав головою і з нетаєною злобою вимовив:

— Треті комуністи! Тверді комуністи!... (Не подаю повністю назвиска автора цього листа, бо він сьогодні живе під Польщею.)

Далі: рідна сестра Мельничука, прибувши до Канади, заявила і на сторінках української робітничої преси і публично, перед тисячною робітничою публікою в салі У.Р.Д. у Вінніпегу 11. листопада 1925 р., що: Мельничука і Шеремета не сповідалися і не причащались. Після розстрілу брата, вона прибула з батьком до Чорткова і з маючи нікого знайомого, зайшли до пароху Чорткова о. Гунчак. Однак о. Гунчак дуже неввічливо прийняв їх і як довідався, що це батько і сестра розстріляного Мельничука, почав відмахуватися від них словами:

— То комуністи! То комуністи!

Це доказує, що як-би Мельничука і Шеремета були сповідалися, то о. Гунчак, їх сповідаючи, не говорив-би так про них-батьківшій сестрі і не відмахувався-б від них, тимбільше, що старенький батько був віруючий чоловік і для него це було може й болісно.

В описах передсмертних хвиль Мельничука і Шеремети, які подала була українська робітничая газета у Львові “Земля і Воля” ч. 33 з 1922 р. сторона 2, та в закордонній пресі — не було ані згадки про сповідь. Чому-ж не запротестував проти цього о. Гунчак? Це-ж в інтересі греко-католицької церкви. Греко-католицьке духовенство, якому все залежить на здобутках, не подарувало-б було цього. Однак тому, що Мельничука і Шеремета не сповідалися і не причащались, церква мусіла мовчати і мовчати по сьогоднішній день.

## Чи співав Мельничука “Інтернаціонал”?

Після слів пана Д. Д. Лещинського виходить, що це я, як автор драми “Дванадцять”, “заставив” Мельничука співати “Інтернаціонал”, бо він, як “очевидець” не чув, щоб Мельничука співав. Поминаючи це, що я, особисто, ніколи не чувствив-б на такий гідний вчинок, як приписувати героєві Мельничукові те, чого він не робив, — і в цьому випадку я опруся теж на неозбитому доказі. Вирвалі, в Чорткові підчас розстрілу Мельничука і Шеремети я не був, але — були інші люди, поважні й чесні люди, які жили по сьогодні і можуть це потвердити.

(Далі буде.)

# ВСЯЧИНА.

Князь співає. — До Нью Йорку приїхав російський князь Оболенський, як співає. Він думає дати ряд концертів в Злуч. Державах. В Нью Йорку від буде співати в домі мілонерки Астор. Певне його спів такий, що він може співати лише в приватних дома мілонерки.

Німечькі плочи проти Французів. — Німці вилатили Французам частину воєнного відшкодування плочами. Вони дали Франції 30 тисяч роїв. Всі ті плочи після прибуття до Франції перестали плодитися. (Певно не злюбили повітря.)

Одна тюрма на кожних сто миль. — В місті Джексон, в Злуч. Державах, відбулася конвенція тюремщиків, в якій др. Гарт з Нью Йорку вніс, щоб по цілій країні побудувати ряд тюрем по сто миль одна від другої.

Бараболя, люксус. — Газета пишуть, що в Торонто бущель бараболя коштує \$3.50, а в Шікаго \$4.75.

Сміття замисць мошів. — Недавно в словеському монастирі, на півночі в Архангельській губернії, розслідувано моші “угодників”. Замисць мошів знайдено зотлілі кістки та сміття з погнилої одежі. В одній труні замисць голови найдено деревляний обрубок.

Оркестра української опери. — Харківські “Вісті” доносять, що оркестру української державної опери в Харкові побільшено 25 музикантами. Тепер оркестра числить 100 музикантів.